

Klimaataanpak provinciale organisatie

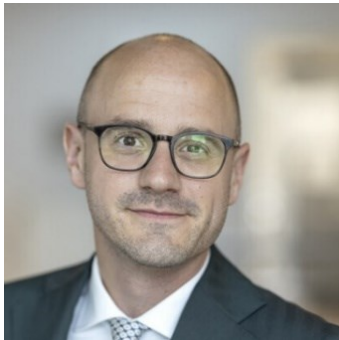
Provincie als voorbeeld

Inhoud

Inleiding	3
Samenvatting.....	5
1. Doelen	7
Indicatieve restemissiedoelstellingen	7
Netto Nul	10
2. Hoe doen we dit?	11
Uitvoeringsstrategie.....	11
Kennis en informatie	13
Communicatie.....	14
3. Afstemming.....	15
4. Risico gestuurd werken.....	18
Bijlage 1 Maatregel per activiteit	20
Bijlage 2 Tijdlijn en definities	24

Inleiding

Has Bakker, gedeputeerde Klimaatmitigatie: 'In 2030 willen we in de gehele provincie Utrecht 55% minder broeikasgassen uitstoten ten opzichte van 1990 en in 2050 willen we zelfs naar netto nul uitstoot. Dit hebben we vastgelegd in de Utrechtse Klimaataanpak. Om deze doelen te halen vragen we veel van gemeenten, bedrijven én inwoners binnen de provincie. Dit kan natuurlijk niet zonder zelf het goede voorbeeld te geven. We willen als organisatie dan ook in 2030 al netto nul zijn! In deze Klimaataanpak provinciale organisatie lichten we toe wat onze visie is op het reduceren van onze uitstoot als organisatie en waar we de komende jaren aan gaan werken om daar te komen. Hiervoor hebben we iedere medewerker van de provincie nodig.'

Geschiedenis

Klimaatakkoord, Klimaatwet en Klimaataanpak

Provinciale Staten van Utrecht (PS) hebben op 30 oktober 2019 ingestemd met het uitvoeren van het nationale Klimaatakkoord. Hierin is als doel opgenomen: 55 procent reductie van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990 en netto nul procent uitstoot in 2050. In de [Utrechtse Klimaataanpak](#) wordt dit doel gevolgd en wordt aangegeven dat we als provincie met de eigen organisatie het goede voorbeeld geven. Ook wordt aangegeven dat in 2024 wordt bekeken of de bestaande doelstelling voor de provincie als voorbeeld, zoals opgenomen in de [CO₂-routekaart 2021-2030](#), aangepast moet worden.

In deze Klimaataanpak hebben we het voor de leesbaarheid over CO₂, maar hieronder verstaan we CO₂-equivalenten. Er zijn namelijk meerdere broeikasgassen: onder andere koolstofdioxide (CO₂) methaan (CH₄) en lachgas (N₂O). De broeikaseffecten van de verschillende gassen zijn verschillend en daarom worden alle broeikasgasemissies omgerekend

De provincie als voorbeeld

Om de uitstoot van de provincie als organisatie inzichtelijk te maken is in 2020 een eerste CO₂-voetafdruk over het jaar 2019 gemaakt. In deze voetafdruk wordt aangetoond vanwege welke activiteiten de provincie als organisatie CO₂ uitstoot. Aan de hand van deze voetafdruk is in september 2021 het beleid [CO₂-routekaart 2021-2030](#) vastgesteld, waarin de ambitie is opgenomen om de eigen CO₂-uitstoot in 2030 met 100% gereduceerd te hebben en de overige uitstoot met 75%. De eigen uitstoot betreft vooral de eigen auto's en het energieverbruik van de panden. De overige uitstoot is onder andere het woon-werkverkeer, het afval en alles wat er wordt ingekocht.

Op 17 augustus 2023 is het eerste Uitvoeringsplan CO₂-routekaart 2023 door de directie vastgesteld, waarin is aangegeven welke concrete stappen er in 2023 gezet zouden worden op het gebied van CO₂-reductie. Voor het jaar 2024 is dit uitvoeringsplan uitgebreid met duurzaamheidsthema's Energietransitie, Circulaire samenleving en voedselagenda, onder de naam Provincie als voorbeeld.

Waarom actualiseren we?

We werken nu drie jaar met de CO₂-routekaart en maken een jaarlijks uitvoeringsplan en een voetafdruk. We hebben afgelopen jaren veel ervaring opgedaan. Om verschillende redenen willen we de CO₂-routekaart nu actualiseren. Dit stuk is een waardige opvolger van de CO₂-route kaart, maar fundamenteel anders op een aantal punten. Om dit te markeren en om in naam aan te sluiten bij de Utrechtse Klimaataanpak, Naar Netto Nul wordt verdergegaan onder de naam: **Klimaataanpak provinciale organisatie**. Onderstaande punten reflecteren de veranderingen.

1. De oude routekaart had als doel om de eigen uitstoot (scope 1 en 2) met 100% te reduceren en de overige uitstoot (scope 3) met 75% ten opzichte van 2019.¹ Om de eigen uitstoot voor 2030 met 100% te reduceren, is een disproportionele investering nodig. In 2035 gaat deze uitstoot vanzelf naar zo goed als nul omdat de bron van het warmtenet dan is verduurzaamd. Het reduceren met 75% van de

¹ Scope 1 betreft de CO₂ uitstoot van de panden en brandstoffen vanwege de eigen auto's, scope 2 de CO₂ uitstoot vanwege de energie van de panden. Scope 3 up is de overige uitstoot waar je wél invloed op hebt, zoals het woon-werkverkeer. Scope 3 down is de CO₂ uitstoot waar we eigenlijk geen invloed op hebben.

overige uitstoot lijkt op sommige onderwerpen makkelijker haalbaar. In deze actualisatie nemen we dan ook ambitieuze, maar realistische doelen op.

2. Het werken in 'scopes', zoals in de vorige routekaart, is niet altijd even praktisch. Er is veel discussie over welke activiteit onder welke scope valt. Ook als communicatiemiddel wordt het als weinig helder ervaren. Daarom stappen we af van de indeling in scopes en gaan over naar een indeling in uitstoot per onderwerp, te weten: energie, mobiliteit (zijnde het woon-werkverkeer en de dienstreizen), circulariteit, inkopen, data en infrastructuur en openbaar vervoer. In de bijlage wordt nog wel benoemd welke activiteit onder welke scope valt, zodat hier altijd op kan worden teruggegrepen.
3. In de oude routekaart was de uitstoot vanwege infrastructuur en openbaar vervoer niet meegenomen. Ook de uitstoot vanwege scope 3 down was niet meegenomen. Deze nemen we nu wel mee.
4. In de Utrechtse klimaataanpak zijn indicatieve restemissiedoelstellingen opgenomen in plaats van percentages ten opzichte van een referentiejaar. Dit willen we ook toepassen voor de klimaattafel Provincie als voorbeeld. Dit betekent dat we toewerken naar een maximaal toegestaan CO₂ uitstoot in 2030, in plaats van een percentage t.o.v. een referentiejaar.
5. Door de afgelopen jaren concreet met CO₂-reductie aan de slag te gaan, kunnen we een betere en concretere planning maken voor de komende jaren.
6. In de oude routekaart is opgenomen dat we willen certificeren op de CO₂-prestatieladder. Hoewel we werken in lijn van de methodiek van de prestatieladder, stellen we voor niet te certificeren. Dit betekent dat er gewerkt wordt met een uitvoeringsplan, de voortgang wordt gemonitord, dat er zowel intern als extern wordt gecommuniceerd en dat er via de klimaatparagraaf van de P&C-cyclus op de voortgang wordt gestuurd. Als we echt voor een certificering zouden gaan, zou er een auditor langskomen, die alle stukken en achtergrondinformatie doorneemt. Dit vraagt heel veel van de organisatie en we kiezen er dan ook voor dit vooralsnog niet te doen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 is het hoofddoel en de subdoelen voor de eigen organisatie voor de reductie van CO₂-uitstoot opgenomen. Ons hoofddoel is om in 2030 netto nul CO₂ uit te stoten. De uitstoot van de organisatie is opgedeeld in zeven onderwerpen, per onderwerp is indicatief aangegeven hoeveel CO₂ we in 2030 nog willen uitstoten. Vervolgens is in hoofdstuk 2 toegelicht hoe we dit doen. We werken volgens de principes van de beleidsacht en zetten in op een lerende organisatie. In hoofdstuk 3 is de samenhang met andere duurzaamheidsthema's in beeld gebracht, zoals circulaire samenleving, klimaatadaptatie en energietransitie. In hoofdstuk 4 zijn de risico's en de bijbehorende beheersmaatregelen in beeld gebracht. In de eerste bijlage is per bron van CO₂ aangegeven, welke maatregelen er de komende jaren genomen moeten worden om de uitstoot te reduceren. In de tweede bijlage is een tijdlijn van alle doelen voor de Provincie als voorbeeld en een begrippenlijst opgenomen van de duurzaamheidsthema's.

Samenvatting

Onze doelen

In 2020 is een eerste CO₂-voetafdruk gemaakt over het jaar 2019. Op basis daarvan is in september 2021 het beleid CO₂-routekaart 2021-2030 vastgesteld. Deze routekaart wordt nu geactualiseerd, zodat de oude doelen concreter worden. Ook willen we gaan werken met indicatieve restemissiedoelstellingen, in plaats van met een percentage ten opzichte van een referentiejaar. Dit sluit aan bij de Klimaataanpak van de provincie Utrecht. Ons hoofddoel is:

**In 2030 stoot de provincie Utrecht
als organisatie netto nul CO₂ uit**

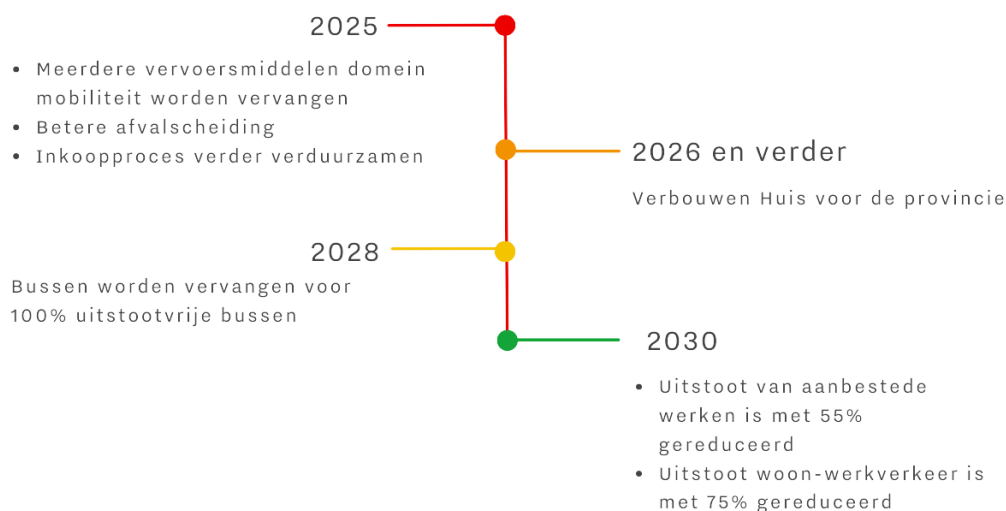
De CO₂-uitstoot van onze organisatie delen we in, in zeven onderwerpen. Per onderwerp is op basis van nu de bekende uitstoot geschat hoeveel CO₂-uitstoot we in 2028 en 2030 nog maximaal uitstoten. Dit zijn onze *indicatieve restemissiedoelstellingen*.

Onderwerp	Activiteiten	2028	2030
Infrastructuur	- Eigen voertuigen - Provinciale infrastructuur - Aanbestede werken	6.800	- 0 - 1.200 - 4.000
Openbaar vervoer	- Concessies - Energie en grondstoffen tram en bus	- 0 - n.t.b.	- 0 - n.t.b.
Mobiliteit eigen medewerkers	- Dienstreizen - Woon-werkverkeer	540	325
Energie	- Koelmiddelen - Aardgas - Grijze energie - Stadswarmte - Water	200	220
Afval eigen organisatie	Afvalstromen kantooromgeving	150	100
Inkopen	Bijvoorbeeld: - Kantoorartikelen - Laptops - Telefoons	120	75
Data	- Post - Data-opslag	30	50

Tabel 1: Indicatieve restemissiedoelstellingen per onderwerp per ton

Onze maatregelen

In de bijlage is een totaaloverzicht opgenomen van onze CO₂-uitstoot per activiteit en de maatregelen die worden genomen om die specifieke CO₂ te reduceren. Gezien de uitstoot ligt de focus op de onderwerpen infrastructuur, openbaar vervoer, mobiliteit eigen medewerkers en de panden. De belangrijkste maatregelen in 2025 zijn het verduurzamen van eigen auto's, betere afvalscheiding en het verduurzamen van het inkoopproces waarmee de meeste CO₂ wordt gereduceerd zijn hier opgenomen. Naar verwachting wordt vanaf 2026 het Huis voor de Provincie verduurzaamd en in 2028 worden de bussen vervangen. Ondertussen werken we structureel naar het verminderen van CO₂-uitstoot vanwege onze aanbestede werken en het woon-werkverkeer van de medewerkers en inhuurkrachten. Of de maatregelen daadwerkelijk worden genomen is onder voorbehoud van financiering.

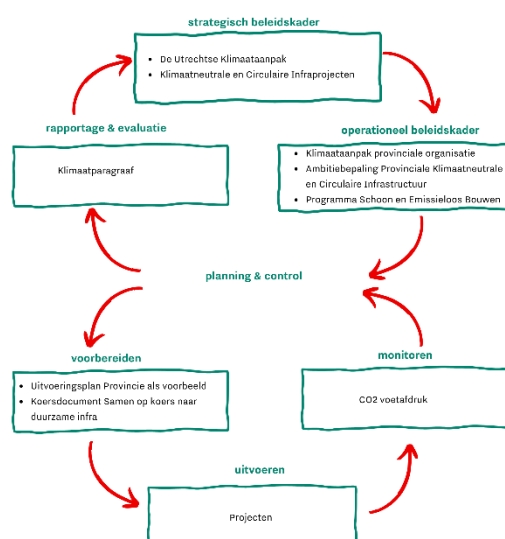

Afbeelding 1: visuele weergave van de belangrijkste maatregelen de komende jaren zoals omschreven in de tekst

Onze strategie

Volgens de beleidsacht wordt in het beleid een samenhangende visie met strategische hoofdkeuzes op de lange termijn opgenomen. Vervolgens worden de geplande werkzaamheden uitgevoerd en gemonitord. Op basis van een evaluatie kan het nodig zijn het beleid aan te passen.

Naast het nemen van grote maatregelen sturen we ook op gedrag van alle medewerkers. Hoewel een transitie groot en complex is, leert jarenlang onderzoek dat diepgaande verandering vaak juist niet groots en meeslepend tot stand komt, maar eerder door een opeenhoping van kleine betekenisvolle stapjes, de small wins. Er wordt ingezet op *Willen (motivatie)*, *Mogen (omgeving)* en *Kunnen (vaardigheden)*.

Onze afstemming

In onze aanpak werken we samen met de beleidsmedewerkers van energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, circulaire samenleving en de voedselagenda. Er zijn namelijk een aantal doelstellingen die overlappen.

Onze beheersmaatregelen voor risico's

Deze Klimaataanpak draagt bij aan doel 11.5 van de doelenboom van de provincie: 'De provincie geeft het goede voorbeeld door het verduurzamen van de eigen organisatie (processen en faciliteiten), vastgoed en de daarbij behorende buitenruimte'. Er kleven een aantal risico's aan de gestelde doelen. Deze risico's zijn niet op voorhand uit te sluiten, maar door er rekening mee te houden bij het uitvoeren van projecten en uitzetten van communicatie, kunnen ze wel tot een minimum worden beperkt. Door vanuit bestaande budgetten structureel een adviseur verduurzamen provinciale organisatie en een databaseerder domein mobiliteit in te zetten, worden veel van de risico's gedekt.

1. Doelen

In dit hoofdstuk wordt beschreven wat de visie en doelen zijn voor de provincie Utrecht als organisatie op het gebied van CO₂-reductie.

**In 2030 stoot de provincie Utrecht
als organisatie netto nul CO₂ uit**

Hiermee bedoelen we dat we onze eigen uitstoot in 2030 naar netto nul brengen.² We nemen onze verantwoordelijkheid voor wat in 2030 nog wél wordt uitgestoten, door die CO₂ uitstoot vast te leggen. Op deze manier stoten we uiteindelijk 'netto nul' broeikasgassen uit. Voor wat betreft de uitstoot waar we geen invloed op hebben (zoals afval langs de wegen, post en data) zetten we maximaal in op reductie.³

Provincie Utrecht wil doen wat beloofd is en afgesproken in het kader van het Klimaatakkoord en haar eigen vastgestelde klimaatdoelstellingen. Dat het een uitdaging is om de doelen in 2030 te halen, is een extra aanmoediging om in de 6e klimaattafel (de Provincie als voorbeeld) de uitvoering voortvarend op te pakken. Goede voorbeelden worden naar buiten toe gedeeld, gekopieerd en doorontwikkeld, waardoor de hele transitie wordt versneld.

Indicatieve restemissiedoelstellingen

De CO₂-uitstoot van de provincie als organisatie is inzichtelijk gemaakt in een voetafdruk, welke jaarlijks wordt gemaakt. Deze uitstoot is ingedeeld in zeven onderwerpen, te weten: infrastructuur, openbaar vervoer, mobiliteit eigen medewerkers, energie, afval organisatie, inkopen en data. In de bijlage is per activiteit inzichtelijk gemaakt welke maatregelen wanneer worden uitgevoerd.

In onderstaande tabel zijn voor de jaren 2019 en 2023 de data opgenomen van wat er daadwerkelijk is berekend. Ook bij het opstellen van de voetafdruk leren we door te doen. We worden beter in het ophalen, interpreteren en kwalificeren van data. Voor de data in 2019 is veel gewerkt met aannames. De data over 2023 zijn al veel vollediger, maar nog zeker niet perfect. Ook aan de methodiek, met name op het gebied van infrastructuur, wordt nog gewerkt.

Pas op!

De voetafdruk en de cijfers zijn tot stand gekomen op basis van de nu bekende data. De data zijn vaak, maar niet altijd compleet en soms zijn er aannames gedaan, zowel op hoeveelheden als emissiefactoren.

Vervolgens zijn voor 2028 en 2030 per onderwerp indicatieve restemissiedoelen opgenomen, waarmee we aangeven hoeveel CO₂ we in die jaren naar verwachting nog maximaal zullen uitstoten. De bedoeling hiervan is om de voortgang in context te zien en jaren met elkaar te vergelijken, niet om harde doelstellingen per onderwerp te bepalen. Met dergelijke indicatieve doelstellingen is wél te zien of we goed op weg zijn. Gezien de uitstoot ligt de focus de komende jaren op infrastructuur, openbaar vervoer, mobiliteit eigen medewerkers en de panden. De restdoelstellingen zijn gebaseerd op de op dit moment bekende data en zijn dan ook indicatief. De doelstellingen zijn enkel een tool om concreet te bepalen waar op ingezet moet worden.

Onderwerp	Activiteiten	2019	2023	2028	2030
Infrastructuur	- Eigen voertuigen - Provinciale infrastructuur - Afvalstoffen beheer wegen	Wordt nog verzameld	- 338 - 2.690 - 7.836	6.800	- 0 - 1.200 - 4.000
Openbaar vervoer	- Concessies - Energie- en grondstoffen tram en bus	Niet gemeten	20.472	- 0 - n.t.b.	- 0 - n.t.b.
Mobiliteit eigen medewerkers	- Dienstreizen - Woon-werkverkeer	1.292	1.405	540	325
Energie	- Koelmiddelen - Aardgas - Grijs energie	3.424	330	200	200

² Voorheen scope 1, 2 en 3 up

³ Voorheen scope 3 down

	- Stadswarmte - Water				
Afval	- Afvalstromen kantoren	136	237	150	100
Inkopen	Bijvoorbeeld: - Kantoorartikelen, - Laptops en telefoons	132	179	120	75
Data	- Post - Data-opslag	Niet gemeten	12	30	50

Tabel 2: Indicatieve restemissiedoelstellingen per onderwerp per ton CO₂

Infrastructuur

Eigen voertuigen

Het wagenpark van de teams die de wegen onderhouden, wordt vanaf 2025 herzien. De wagens zullen dan vervangen worden door een duurzamer alternatief. Het wagenpark van de teams die de trams beheren heeft qua voertuigen wat grotere uitdagingen. Hierbij zullen de ontwikkelingen van nieuwe technieken afgewacht moeten worden.

Provinciale infrastructuur

Binnen het onderwerp provinciale infrastructuur wordt gekeken naar inkoop van groot onderhoud en investeringsprojecten (in de voetafdruk aanbestede werken genoemd). Dit zijn de kunstwerken en verhardingen die worden aangelegd. In het [Koersdocument samen op koers naar duurzame infra](#) is voor 2030 de volgende ambities vastgesteld: 55% CO₂-reductie ten opzichte van 1990. Helaas is er geen data beschikbaar over 1990, daarom wordt de data over het jaar 2019 aangehouden. Er wordt op dit moment gewerkt aan het ophalen en de interpretatie van de data over 2019. Deze ambitie is in deze Klimaataanpak provinciale organisatie vertaald naar een indicatieve restemissiedoelstelling.

Beheer en onderhoud

De medewerkers van domein mobiliteit onderhouden de wegen. Hierdoor ontstaat afval, zoals groenafval, veegvuil, zwerfafval en slib en wordt zout gestrooid. Een deel van het groenafval wordt al omgezet naar Bokashi (een duurzame manier om compost te maken), maar de wagens waarmee het beheer wordt uitgevoerd veroorzaken nog wel CO₂-uitstoot.

Vooraf omtrent de data op dit onderwerp bestaat nog veel onzekerheid. De komende jaren zal dit verder uitgezocht worden. Wij verwachten op dit thema de nodige uitdagingen, omdat er op dit moment nog geen zicht is op duurzame voertuigen die dit werk aan kunnen (die bijvoorbeeld sterk genoeg zijn om niet vast te komen zitten in de modder). We verwachten op dit onderwerp dan ook een beperkte afname de komende jaren. In de nieuwe en toekomstige onderhoudscontracten worden opdrachtnemers gestimuleerd om de uitstoot van zowel hun werkzaamheden als de vrijkomende reststoffen (zoals snoeiafval en gras) te minimaliseren. Dit draagt ook bij aan de verlaging van CO₂-uitstoot.

Openbaar vervoer

Binnen het onderwerp concessies wordt gekeken naar de CO₂-uitstoot van de trams en bussen die binnen de provincie Utrecht rondrijden.

De ov-bussen zijn in 2024, 100 procent uitstootvrij uitgevraagd. In 2028 zullen alle bussen worden vervangen.

Dit is een grote stap voor het verduurzamen van het openbaar vervoer.

Tussen 2032 en 2034 zijn de huidige trams toe aan een zogenoemde 'midlife-beurt'. Op dat moment krijgen de trams een zeer uitgebreide onderhoudsbeurt, waarbij het reduceren van CO₂ een uitgangspunt zal zijn.

Voor de dienstvoertuigen van het trambedrijf wordt al een duurzaam alternatief voor diesel gebruikt, te weten GTL. GTL verbrandt efficiënter dan de standaard dieselbrandstof uit ruwe olie. Dit betekent dus dat het minder stikstofoxiden, zwaveloxiden en roet produceert. De bussen en trams zullen nog wel CO₂ uitstoten vanwege het gebruik van koelmiddelen. Zowel de bussen als de trams gebruiken nog koelmiddelen, met name voor de airco's. Daar is op dit moment nog geen alternatief voor. Hoewel we de eerste data over de koelmiddelen binnen hebben, zijn we nog niet zover dat we hier een indicatieve doelstelling voor kunnen opnemen. Hier zal in 2025 aan gewerkt worden.

Mobiliteit eigen medewerkers

Dit betreft de CO₂-uitstoot vanwege dienstreizen en woon-werkverkeer van de medewerkers en inhuurkrachten van de provincie Utrecht. Voor dit onderwerp houden we de doelstelling vanuit de oorspronkelijke CO₂-routekaart aan, namelijk: 75% reductie ten opzichte van 2019. In 2024 is er een uitvoeringsplan gemaakt, specifiek voor het reduceren van deze CO₂-uitstoot. Hierbij worden positieve maatregelen genomen om medewerkers en inhuurkrachten te verleiden hun reisbewegingen te verduurzamen, voor zover dat niet al het geval is. Dit project is opgezet in nauwe samenwerking met medewerkers van team facilitair, voor bijvoorbeeld poolauto's en aanpassingen met betrekking tot het pand, en team HRO, voor bijvoorbeeld de overlap met hybride werken.

Energie

Dit onderwerp betreft de CO₂-uitstoot door het gebruik van onze panden. De provincie Utrecht heeft zeven gebouwen in eigendom: het Huis voor de provincie, De Meern, Huis ter Heide, de Botenloods, Paushuize, de tramremise en de busstalling. De CO₂-uitstoot wordt met name veroorzaakt door het gebruik van stadswarmte door het Huis voor de provincie. Na de verbouwing, die waarschijnlijk vanaf 2026 wordt uitgevoerd, zal er zo'n 50% minder stadswarmte gebruikt worden. Eneco, de leverancier van stadswarmte, heeft als visie (One Planet Plan) om de volledige opwekking van stadswarmte in 2035 klimaatneutraal te hebben. Het doel van 100% CO₂ reductie in 2030 is op dit onderwerp alleen haalbaar als het pand helemaal van de stadswarmte wordt afgehaald. Dat is een dusdanig grote kostenpost, die niet in verhouding staat met het doel. Zeker gezien het feit dat het doel in 2035 wel wordt gehaald. Op dit onderwerp zal dus geen 100% reductie in 2030 worden gerealiseerd, maar wel in 2035.

Afval

Dit onderwerp betreft de CO₂-uitstoot vanwege ons eigen afval. We zetten als organisatie in op drie sporen, namelijk:

- Betere afvalscheiding,
- Geen verkoop meer van plastic en drinkkartons, en;
- Eigen verwerking van afvalstromen, door bijvoorbeeld te investeren in een biovergister of composteermachine.

In 2024 is er een pilot uitgevoerd: Op de begane grond en de eerste en derde verdieping van het Huis voor de provincie is er op de afvalbakken informatie toegevoegd over welk afval in welke afvalbak moet. In 2025 wordt deze pilot verder uitgerold over de andere verdiepingen.

Inkopen

Onder dit onderwerp valt de CO₂-uitstoot vanwege de inkoop van de provinciale organisatie. Ook de overige onderwerpen waar indicatieve restemissiedoelstellingen voor zijn bepaald, zijn gebaat bij een duurzaam inkoopproces. In 2019 is het MVOI-beleid vastgesteld, wat meegenomen moet worden in alle uit te zetten aanbestedingen.

In het concept van de Middellangetermijnstrategie Circulaire samenleving (verder MTS Circulaire samenleving) is als doel opgenomen: 'Het verminderen van het gebruik binnen de provinciale organisatie van primaire, abiotische grondstoffen via onze eigen opdrachtverlening, inkopen en subsidieverlening met 25% in 2027, 50% in 2030 en 75% in 2035'. Dit doel wordt overgenomen. In de MTS Circulaire samenleving is ook opgenomen hoe het verduurzamen van inkoop versneld kan worden. Vanuit het thema klimaatmitigatie wordt hierbij aangesloten en wordt dezelfde planning aangehouden. Naar verwachting wordt de MTS Circulaire samenleving op 18 december 2024 vastgesteld door Provinciale Staten.

Data

Onder dit kopje valt de CO₂-uitstoot vanwege dataopslag en de post. Duurzaamheid neemt een belangrijke plek in de visie op de digitalisering en informatievoorziening van de provincie Utrecht. Dit neemt niet weg dat de hoeveelheid opgeslagen data bij de provincie alleen maar zullen toenemen. Op dit moment wordt er voor wat betreft dataopslag een prognose van 25% groei per jaar aangehouden. Het is daarom belangrijk CO₂-reductie mee te nemen in aanbestedingen, voor bijvoorbeeld het datacentrum. Ook voor dit onderwerp is het

belangrijk te sturen op gedragsverandering: alle medewerkers moeten hun data uiteindelijk op één plek opslaan, in plaats van op verschillende plaatsen.

Netto Nul

Het is simpelweg niet mogelijk om in 2030 géén CO₂ meer uitstoten. We nemen onze verantwoordelijkheid voor wat nog wél wordt uitgestoten. Netto nul betekent dat de uitstoot van broeikasgassen wordt teruggebracht tot een niveau zo dicht mogelijk bij nul. Je mag niet meer uitstoten dan je omgeving kan verwerken. In de bijlage is per bron inzichtelijk gemaakt welke maatregelen genomen kunnen en moeten worden. Na het nemen van al die maatregelen, zal de provincie nog broeikasgassen uitstoten. Hoe minder je reduceert, hoe meer je zult moeten inzetten op verwijdering en vastlegging.

2022-2024

In de vorige CO₂-routekaart is aangegeven dat de provincie haar eigen uitstoot vanaf 2022 gedeeltelijk zal vastleggen met stimuleringsbedrag van € 50.000,- per jaar. Deze uitgave is bedoeld als stok achter de deur om de organisatie bewust te maken van de noodzaak om de uitstoot te verminderen, én om de maatschappelijke impact ervan om te buigen naar een positieve bijdrage. Dit kan met het vrijwillig verwijderen of reduceren van broeikasgassen, dus als aanvullende maatregel op lopende of voorgenomen reductiemaatregelen. Het jaarlijks gereserveerde bedrag, inmiddels € 150.000,- groot, is tot nu toe niet ingezet, omdat de nadruk de afgelopen jaren lag op het versneld reduceren van de uitstoot van de eigen provinciale organisatie. Daarmee zijn goede resultaten bereikt.

Ter gedeeltelijke vastlegging (met terugwerkende kracht) van de CO₂-uitstoot door de eigen organisatie in de jaren 2022 t/m 2024 zal eind 2024 of begin 2025 via de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL) worden ingezet op een reductie van broeikasgassen. Met de reservering van € 150.000,- zal een CO₂-eq-per-hectare-beloning worden uitgekeerd aan boeren in Utrecht die hun bedrijf verduurzamen door o.a. de uitstoot te verlagen en zullen rapportage-instrumenten worden ontwikkeld die de effecten van de UMDL inzichtelijk maken. Het gaat hier om een eenmalige vastleggings-uitgave, waarmee we in één keer voldoen aan de toezeggingen die zijn gedaan in de CO₂-routekaart die in 2021 is vastgesteld. Voor het structureel vastleggen van onze uitstoot vanaf 2025 zal nieuw beleid worden opgesteld.

Vanaf 2025

Vanaf 2030 willen we als organisatie netto nul zijn. Dit kan alleen als we vanaf dan al onze onvermijdbare uitstoot vastleggen met maatregelen die broeikasgassen uit de lucht halen en langdurig vastleggen. In aanloop naar 2030 zal de provincie een strategie opstellen die de rol van decentrale overheden bij deze CO₂-verwijdering bepaalt en waarin keuzes worden gemaakt ten aanzien van kansrijke en effectieve manieren van vastleggen. Dit structureel, jaarlijks vastleggen van de uitstoot door de eigen organisatie vanaf 2025 maakt onderdeel uit van deze strategie die in het voorjaar van 2025 klaar moet zijn.

Momenteel laat de provincie onderzoeken:

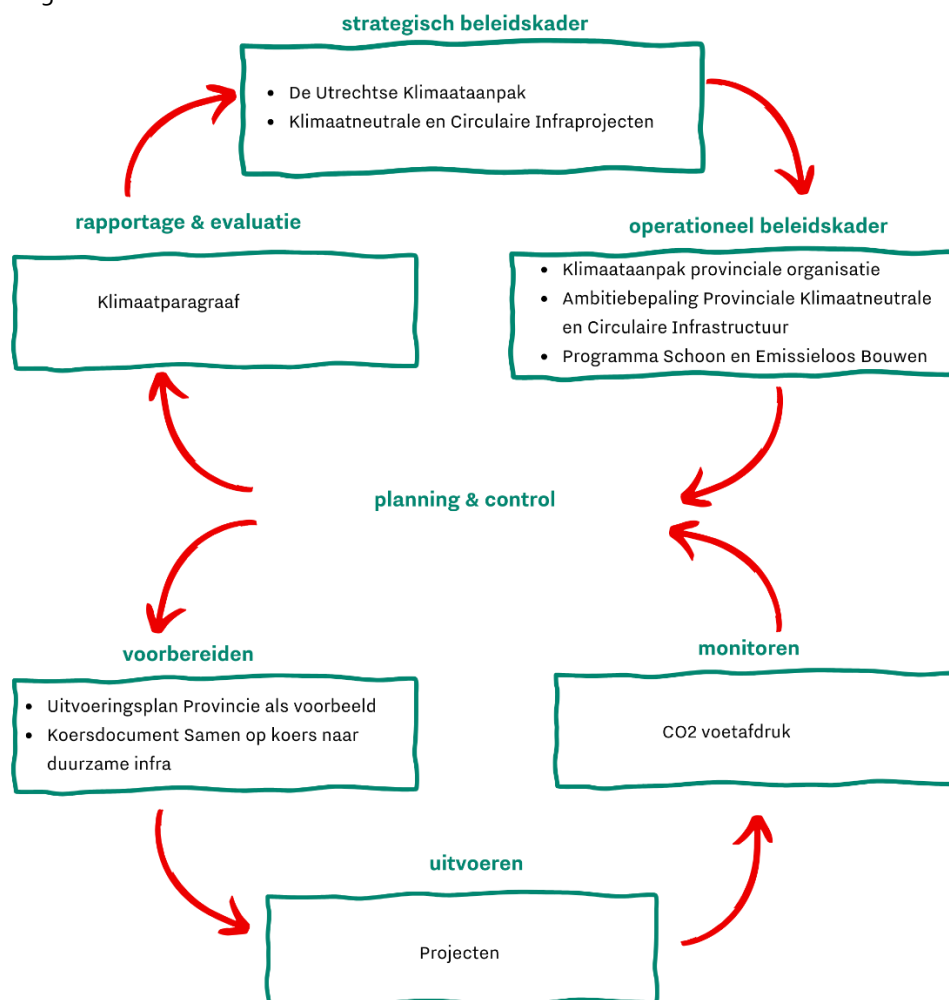
- Welke methoden voor tijdelijke en permanente opslag van broeikasgassen het meest effectief en kansrijk zijn;
- Hoe we als provincie open en verifieerbaar aantonen dat de uitstoot daadwerkelijk netto nul wordt/is;
- Wat nodig is om te komen tot zero emissie, qua samenwerkingsvormen, innovaties, middelen, etc.

2. Hoe doen we dit?

Het [coalitieakkoord 2023-2027](#): 'Deze bovengenoemde opgaven (*onder andere verandering van klimaat tegengaan*) zijn transities: ze vragen om een structurele verandering en zijn lastig voorspelbaar. Om ze écht aan te pakken zijn nieuwe werkwijzen en structuren nodig, en meer 'leren door te doen'. Dit is spannend, want zo werken we niet vaak. We zullen gaandeweg zien tegen welke problemen we aanlopen en waar oplossingen ontstaan. Het is niet allemaal van tevoren in een aanpak te vatten.' Dit betekent dat er een goede organisatie aan de klimaataanpak ten grondslag moet liggen en dat er vaste momenten zijn om bij te sturen. Hiervoor hebben we een uitvoeringsstrategie uitgewerkt: we werken volgens de beleidsacht. Het bovenste deel aan de rechterzijde van de cyclus is de beleidsontwikkeling. Deze beleidskaders zijn samenhangende visies met strategische hoofdkeuzes van beleid voor de organisatie voor de lange termijn. De signalen uit monitoring en evaluatie op basis van de uitvoering (de onderkant van de beleidsacht) kunnen aanleiding zijn voor aanpassing van de beleidskaders. Daarnaast zetten we in op het ontwikkelen van kennis en kunde van alle werknemers binnen de organisatie.

Uitvoeringsstrategie

Om de uitvoering flexibel en veerkrachtig te houden maken we gebruik van de beleidsacht. Deze vormt de basis voor het reduceren van de CO₂-uitstoot van de eigen organisatie. De lessen die we leren door voor te bereiden, uit te voeren en te monitoren, nemen we weer mee in de strategische en operationele beleidskaders. Zo werken we constant aan verbetering. Hieronder staan de verschillende stappen van de beleidsacht uitgewerkt.

Afbeelding 2: visualisatie van de beleidsacht

1. Strategisch beleidskader

Voor wat betreft klimaatmitigatie zijn er twee strategische beleidskaders, te weten 'De Utrechtse Klimaataanpak: naar netto nul' en 'Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur'.

Op 2 oktober 2024 heeft Provinciale Staten ingestemd met '[De Utrechtse Klimaataanpak: naar netto nul](#)'. Daarin zijn alle activiteiten en beleid op het gebied van broeikasgas-reductie in de provinciale organisatie geordend naar zes Klimaattafels: Elektriciteit, Industrie, Mobiliteit, Gebouwde omgeving en Landbouw & Landgebruik en de Provincie als voorbeeld. De provincie spant zich in de volgende doelstellingen te bereiken:

- In 2030, 55% broeikasgasreductie ten opzichte van 1990;
- In 2050 netto-nul uitstoot van broeikasgassen.

Klimaatneutrale en Circulaire Infraprojecten (KCI) is de strategie van de Nederlandse overheid met als doelstelling om in 2030 de infrastructuur binnen Nederland *zoveel mogelijk* klimaatneutraal en circulair aan te leggen en te onderhouden. Binnen de KCI zijn transitiepaden opgesteld voor de deelsectoren met de grootste impact, te weten: wegverharding, kunstwerken, spoor, vaargeulonderhoud en weg,- dijk- en spoormaterieel.

2. Operationeel beleidskader

Deze klimaataanpak provinciale organisatie (het stuk wat u nu leest) beschrijft de doelen en de grote acties die de komende jaren genomen moeten worden. Dit stuk gaat niet in detail in op de te nemen acties.

De [Ambitiebepaling Provinciale Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur](#), kort gezegd PKCI, is vertaling van de KCI, maar op provinciaal niveau. De provincies hebben gezamenlijk de doelstelling om in 2030 *zoveel mogelijk* volledig klimaatneutraal en circulair te werken. Er wordt extra ingezet op samenwerken, het ontwikkelen van gezamenlijke werkwijzen en het bundelen van de inkoopkracht. Om deze doelstelling te behalen zijn er diverse werkgroepen, communities of practice (CoP) en (strategische) overleggen opgezet.

De Nederlandse ov-concessieverleners, waaronder de provincie Utrecht, hebben het Bestuursakkoord Zero Emissie Busvervoer ondertekend. Kern van het akkoord zijn drie doelstellingen:

1. Instroom nieuwe bussen 100% zero emissie aan de uitlaat vanaf 2025;
2. 100% van de vloot vervangen door zero-emissiebussen in 2030;
3. Uiterlijk in 2025, 100% gebruik van hernieuwbare regionaal opgewekte energie.

Daarnaast is het [Schoon en emissieloos bouwen convenant](#) (SEB) ondertekend door de provincie Utrecht. In het Convenant worden afspraken gemaakt over de uitvoering van de Routekaart SEB. De ondertekenaars trekken samen op, inspireren elkaar en maken ambitieuze plannen haalbaar en uitvoerbaar.

3. Voorbereiden

Jaarlijks wordt er een Uitvoeringsplan Provincie als Voorbeeld opgesteld waarin wordt opgenomen wat er dat jaar opgepakt wordt binnen de specifieke projecten. In dit uitvoeringsplan worden ook andere duurzaamheidsthema's zoals energietransitie, circulaire samenleving en voedselagenda meegenomen, zodat er een integrale aanpak ontstaat voor het verduurzamen van de organisatie. Dit document wordt door de directie vastgesteld en ter informatie toegezonden aan Gedeputeerde en Provinciale Staten. Op deze manier ontstaat inzicht in de stappen die we als organisatie zetten om de doelen te bereiken.

In het [Koersdocument samen op koers naar duurzame infra](#) zijn de ambities voor 2030 uit het KCI en PKCI concreet gemaakt, te weten: 55% CO₂-reductie ten opzichte van 1990. Ook wordt in dit document aangegeven welke acties de komende twee jaar worden uitgevoerd. Dit document wordt iedere twee jaar herijkt.

4. Uitvoeren

De projecten die zijn benoemd in het uitvoeringsplan en het koersdocument worden uiteraard uitgevoerd. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de projecten waarmee het meeste CO₂ wordt gereduceerd.

5. Monitoren

Jaarlijks wordt er een duurzame voetafdruk van de eigen organisatie gemaakt. Hierin worden meerdere duurzaamheidsthema's meegenomen, zoals klimaatmitigatie, circulariteit, energietransitie en de

voedselagenda. De voetafdruk geeft onder andere inzicht in de verschillende emissiebronnen en de daarbij behorende CO₂-uitstoot. Er wordt bekeken welke activiteiten het meeste CO₂ uitstoten en of de maatregelen die we nemen (het juiste) effect hebben.

De voetafdruk wordt voornamelijk gebruikt om de voortgang te monitoren, maar ook om 'gekke dingen' naar boven te halen. Zo blijkt uit de meest recente voetafdruk, dat het beheren van het groen, ontzettend veel CO₂ uitstoot veroorzaakt. Dit valt erg op, dus de komende tijd wordt uitgezocht hoe dit komt.

6. Rapportage en evaluatie

In 2023 is een eerste versie van de klimaatparagraaf opgenomen in de programmabegroting 2024. In de klimaatparagraaf wordt in hoofdlijnen zichtbaar gemaakt wat de provincie doet aan het reduceren van broeikasgassen, waaronder in de klimaattafel provincie als voorbeeld. In hoofdstuk 11 van de P&C cyclus wordt in detail uitgewerkt wat we gaan doen en hebben gedaan om het aantal ton CO₂ wat jaarlijks wordt uitgestoten door de eigen organisatie naar beneden te krijgen.

Over twee jaar, dus in 2026, evalueren we deze klimaataanpak provinciale organisatie. We bekijken op dat moment welke data er zijn, of de restdoelstellingen realistisch zijn en welke maatregelen er in de laatste vier jaren nog meer genomen moeten worden om onze doelen te bereiken. Dit lijkt kort, maar we weten dat we een aantal dingen echt niet weten (dit betreft voornamelijk data), de innovaties ontzettend snel gaan en dat de inhoudelijke kennis, zowel intern als in de markt, zich snel ontwikkelt. In de actualisatie zal ook de aanpak ná 2030 worden meegenomen.

Kennis en informatie

Verduurzamen van de organisatie kunnen de beleidsafdelingen niet alleen doen, daar zijn alle medewerkers voor nodig. Het meenemen van de organisatie en het gezamenlijk zoeken naar manieren om te verduurzamen zijn belangrijke factoren om te komen tot de gewenste resultaten.

Hoewel zo'n verandering groot en complex is, leert jarenlang onderzoek dat diepgaande verandering vaak juist niet groots en meeslepend tot stand komt, maar eerder door een opeenhoping van kleine betekenisvolle stapjes, de small wins. Deze aanpak kijkt naar wat er al goed gaat, met welke interventies dat versterkt, versnelt en verdiept kan worden en hoe hardnekkige taboes doorbroken kunnen worden. Deze benadering wordt gehanteerd, er wordt dan ook ingezet op **Willen (motivatie), Mogen (omgeving) en Kunnen (vaardigheden)**.

Willen

Werknemers zullen hun gewoontes pas aanpassen, als de wil er is om dingen aan te passen. Daarvoor zal eerst uitgelegd moeten worden waarom deze verandering belangrijk is. Er zullen regelmatig inspirerende sprekers worden uitgenodigd. Deze sprekers zullen uiteraard ook kennis leveren.

Door het goede voorbeeld te laten zien en mensen die al goede stappen zetten in het zonnetje te zetten, wordt de hele organisatie geïnspireerd. De provinciale organisatie laat zien wat al gedaan wordt en wat er ontwikkeld wordt via berichten en soms kleine evenementen, zoals de Groene keukenweek in het restaurant.

Jaarlijks worden er activiteiten en kleine evenementen georganiseerd die aansluiten bij de trajecten die daadwerkelijk dat jaar lopen. Tijdens deze activiteiten wordt altijd concreet gemaakt wat medewerkers zelf kunnen doen om bij te dragen aan de transitie.

Mogen

Verduurzaming betekent ook het stoppen met het niet-duurzame en dat betekent verandering. En verandering vraagt lef. Deze veranderingen zullen positieve, maar ook negatieve reacties oproepen. Het is aan de provincie als geheel, op alle niveaus, om hier ook echt voor te gaan staan.

Naast lef vraagt verduurzaming ook vaak om een iets ruimer budget. In het Inkoop- en aanbestedingsbeleid provincie Utrecht 2022 is al bepaald dat als er alleen een financieel argument is om duurzaamheid niet mee te nemen, dit bestuurlijk wordt getoetst.

Ook is het belangrijk dat de managers de duurzaamheidsambities uitdragen binnen de organisatie, bijvoorbeeld door het onderwerp structureel mee te nemen in hun gesprekken met hun medewerkers of het onderwerp regelmatig in een teamoverleg te bespreken.

Kunnen

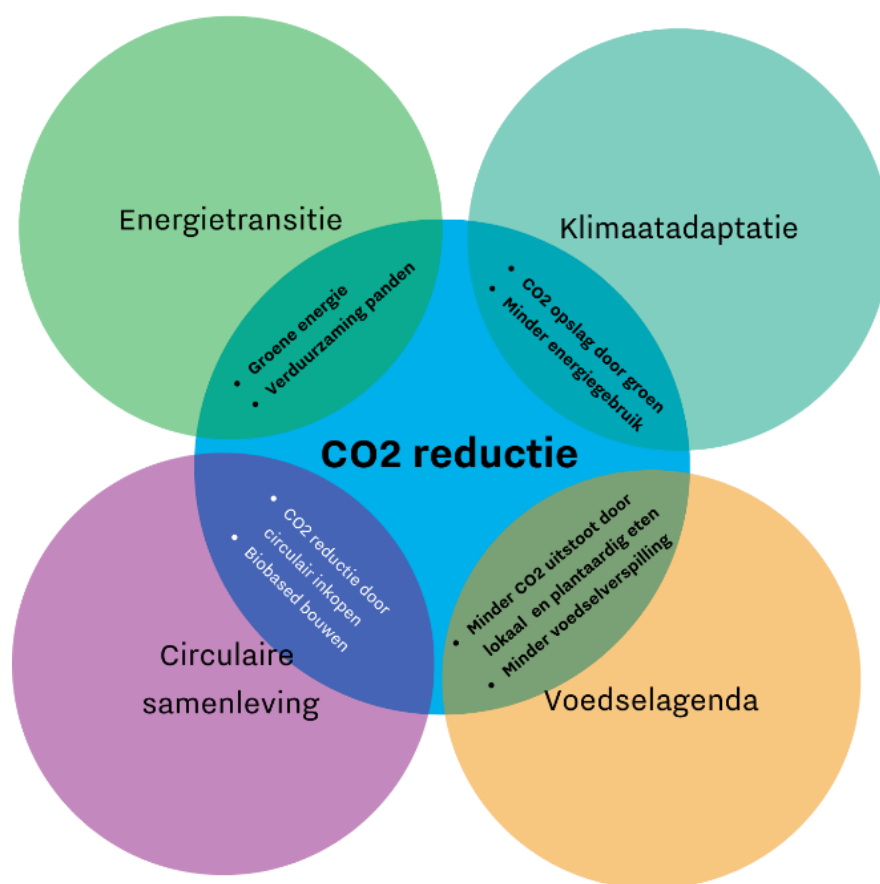
Hoewel de meeste werknemers binnen de provincie wel weten dat er iets met klimaatmitigatie moet, ontbreekt het soms nog aan kennis hoe dit dan het beste opgepakt kan worden. Het belang van de opgave, het geven van het goede voorbeeld door de organisatie en het besef dat iedere medewerker hierin een aandeel heeft en aan kan bijdragen, moet begrepen worden. We gaan geen extra trainingen of workshops optuigen over duurzaamheid in het algemeen, maar wel op hele concrete thema's. Zo wordt er een leer- en verandertraject van de medewerkers op het gebied van inkoop opgezet. Hier wordt bij aangesloten. Ook wordt duurzaamheid meegenomen in het traject om nieuwe medewerkers in te werken. Daarnaast steken we in op vindbaarheid van deskundigen. Hiervoor is onder andere een intranetpagina duurzaamheid opgezet en worden er duurzame donderdagen met bijvoorbeeld inloopspreekuren georganiseerd.

Communicatie

Een belangrijk onderdeel van het goede voorbeeld geven is transparantie: structureel naar buiten toe communiceren over wat we doen. Dit betekent dat de Klimaataanpak provinciale organisatie, de jaarlijkse voetafdruk en uitvoeringsplannen te vinden zijn op de openbare website van de provincie Utrecht. Daarnaast zullen kleine en grote stappen gedeeld worden op social media: niet alleen wat goed is gegaan, maar ook waar we van geleerd hebben. Op die manier zijn we echt een voorbeeld voor andere organisaties. In het jaarlijkse uitvoeringsplan wordt aangegeven op welke onderwerpen dat jaar op welk moment naar buiten toe wordt gecommuniceerd.

3. Afstemming

We moeten voorkomen dat we in een 'carbon tunnelvisie' terecht komen: een fixatie op het reduceren van broeikasgassen, zonder oog te hebben voor andere duurzaamheidsthema's. Klimaatmitigatie is één van de duurzaamheidsdoelen van de provincie Utrecht. Daarnaast wordt door collega's ook gewerkt aan de duurzaamheidsdoelen energietransitie, een circulaire samenleving, gezonde en duurzame voeding, klimaatadaptatie en het versterken van de biodiversiteit. Al deze doelen leveren een bijdrage aan de leefbaarheid en kunnen elkaar versterken, al komt het soms voor dat belangen tegenstrijdig zijn. Het vergroten van de aandacht voor onderlinge relaties wordt de komende jaren steeds belangrijker. Voor de reductie van CO₂ in de eigen organisatie is samenwerking met de volgende duurzaamheidsthema's dan ook van groot belang. In de tweede bijlage is een tijdlijn opgenomen van alle doelen voor de Provincie als voorbeeld en is een begrippenlijst opgenomen van de duurzaamheidsthema's.

Afbeelding 3: visuele weergave van dit hoofdstuk

Programma Energietransitie

In het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Utrecht' heeft de provincie de ambitie uitgesproken dat het vastgoed in 2035 energieneutraal moet zijn en dat uiterlijk in 2040 de organisatie energieneutraal moet zijn. Binnen de systematiek van de CO₂-prestatieladder wordt groene energie, wat de provincie inkoopt, per definitie gezien wordt als CO₂-neutraal. Dit neemt niet weg dat als we minder stroom gebruiken, we ook minder hoeven op te wekken, waardoor minder middelen voor nodig zijn, waardoor er weer minder CO₂ wordt uitgestoten. Ook deze transitie hangt dus samen met klimaatmitigatie.

Circulaire samenleving

De transitie naar een circulaire samenleving levert een significante bijdrage aan de benodigde emissiereductie voor de klimaatafspraken en dus ook voor de CO₂-reductiedoelstellingen van de provincie zelf. Zonder grondstoffentransitie komen de klimaatdoelen in de knel. We zullen radicaal efficiënter moeten omgaan met

grondstoffen, materialen en producten. Hergebruik, reparatie en recycling van producten en materialen worden deel van het dagelijks leven. Circulair grondstoffen- en materiaalgebruik vermindert ook de leveringsrisico's uit instabiele landen.

In de [Beleidsvisie circulaire samenleving 2050](#), door Provinciale Staten vastgesteld in april 2021, is opgenomen dat de Provincie Utrecht koploper wil zijn in circulair opdrachtgeverschap en uiterlijk 2030 volledig circulair wil inkopen. Daarnaast is het doel dat er in 2030, 50% minder primaire abiotische grondstoffen worden gebruikt dan in 2019.

Vervolgens wordt in de [Uitvoeringsagenda Circulaire samenleving 2021-2023](#) de volgende focus aangelegd:

1. Circulair inkopen en opdrachtgeven;
2. Eigen gebouwen en faciliteiten circulair inrichten.

Eind 2024 wordt naar verwachting de MTS Circulaire samenleving vastgesteld door Provinciale Staten. De MTS Circulaire samenleving bevat het 'plan' van de provincie Utrecht voor de komende tien jaar om – op lange duur – voor wat betreft het gebruik van grondstoffen binnen planetaire grenzen te komen. Voor het focusthema opdrachtgeverschap, inkoop & subsidies wordt gewerkt aan het verankeren van duurzaam opdrachtgeverschap en het stellen van circulaire eisen bij inkopen. Deze activiteiten worden in samenwerking met Klimaat centraal opgepakt, zoals hierboven onder het kopje inkoop in hoofdstuk 2 al is beschreven.

[Voedselagenda](#)

Het team Voedselagenda van de provincie Utrecht zet zich in voor het verduurzamen van de voedselsector op regionaal niveau. Prioriteiten zijn meer lokaal inkopen, meer plantaardig eten en voedselverspilling tegengaan. Door deze acties zal ook de CO₂-uitstoot verminderen. In 2024 is met veel partijen, inclusief onze eigen catering, het Convenant Lokale & Duurzame Voedselketens ondertekend, waarin de ambitie uitspreken meer uit de korte keten, gezonder en duurzamer te eten. Er wordt ingestoken op meer lokaal, biologisch, plantaardig en biodiversiteit bevorderend en minder voedselverspilling. Door het nastreven van deze doelen wordt ook de CO₂ uitstoot van de cateraar van de provincie Utrecht gereduceerd.

[Biodiversiteit](#)

De aanpak Biodiversiteit in Stad en Dorp (BiSD) en de Agenda Natuurinclusief (AN) werken aan meer groen in de gebouwde omgeving en de transitie naar een natuurinclusieve samenleving. In IPO verband is afgesproken dat elke provincie de mogelijkheden onderzoekt voor een eigen vertaling van de landelijke AN. Dit traject loopt momenteel (d.d. augustus 2024). Onderdeel van deze afspraken is onder andere dat we als provincies het goede, natuurinclusieve, voorbeeld geven. Dit houdt onder andere in dat we de provinciehuizen en de directe omgeving zo natuurinclusief mogelijk maken. Meer natuur, betekent meer CO₂ opslag en draagt bij aan de route naar 'netto nul'. Eén boom slaat gemiddeld 25 kg CO₂ per jaar op!

Vanuit het oogpunt van een natuurinclusieve samenleving is naast méér bomen ook een beleefbare natuur een belangrijk uitgangspunt. Biodiversiteit is een integraal thema en werkt door in zeer veel andere projecten en programma's. Het maken van slimme koppelingen staat bij BiSD centraal. Groene gevels en groene daken zorgen bijvoorbeeld voor isolatie in de winter (minder stookkosten), verkoeling in de zomer (minder airco gebruik), én CO₂ opslag; een win-win-win situatie.

[Klimaatadaptatie](#)

Vanuit klimaatadaptatie staan we voor het aanpassen aan het veranderend klimaat, zodat de gevolgen van extreme weersomstandigheden geminimaliseerd worden. Verharde oppervlakten worden vervangen voor natuurlijke materialen: Bomen voor schaduwwerking en verdamping om hittestress en wateroverlast tegen te gaan en gevels bekleden met groen voor een isolerende werking en het weren van zowel warmte als koude. Net als voor het thema duurzaamheid geldt: Meer natuur, betekent meer CO₂-opslag wat bijdraagt aan de route naar 'netto nul'. De andere kant van de medaille is ook dat hoe meer we doen aan CO₂-reductie, hoe minder de verwachte weersextremen optreden, hoe minder we hoeven te doen aan klimaatadaptatie.

[Hoe brengen we dit in de praktijk?](#)

Op 17 augustus 2023 is het eerste uitvoeringsplan CO₂-routekaart 2023 door de directie vastgesteld, waarin is aangegeven welke stappen er in 2023 gezet zouden worden om de uitstoot van CO₂ van de eigen organisatie

te reduceren. Op 25 april 2024 is het daaropvolgende uitvoeringsplan Provincie als voorbeeld voor het jaar 2024 vastgesteld, waarin ook de duurzaamheidsthema's Energietransitie, Circulaire samenleving en Voedselagenda zijn meegenomen. De komende jaren wordt het uitvoeringsplan uitgebreid met andere duurzaamheidsthema's, zoals biodiversiteit en klimaatadaptatie, zodat er een overzicht ontstaat wat in dat jaar wordt gedaan aan verduurzaming van de eigen organisatie. Op deze manier zorgen we dat we oog houden voor de doelstellingen van de verschillende transitie's en hoe deze overlappen. Mochten de doelstellingen strijdig zijn, dan zal dit in de uitvoeringsplannen naar voren komen. Deze uitkomsten kunnen weer meegenomen worden in het beleid, zodat er echt gewerkt wordt volgens de beleidsacht.

4. Risico gestuurd werken

Binnen de provincie werken we risico gestuurd en daarbij wordt de DOD-methode toegepast. De DOD-aanpak met drie vragen geeft structuur aan een risicoanalyse:

1. Wat is het Doel?
2. Wat is daarbij Onzeker?
3. Wat staat ons te Doen?

Deze Klimaataanpak draagt bij aan doel 11.5 van de doelenboom van de provincie: ‘De provincie geeft het goede voorbeeld door het verduurzamen van de eigen organisatie (processen en faciliteiten), vastgoed en de daarbij behorende buitenruimte’. De belangrijkste onzekerheden zijn hieronder opgenomen. Door vanuit bestaande budgetten structureel een adviseur verduurzamen provinciale organisatie en een databeheerder domein mobiliteit in te zetten, worden veel van de onzekerheden gedekt.

Er kleven een aantal risico's aan het behalen van het gestelde doel. Deze risico's zijn niet op voorhand uit te sluiten, maar door er rekening mee te houden bij het uitvoeren van projecten en uitzetten van communicatie, kunnen ze wel tot een minimum worden beperkt.

Wat is daarbij onzeker?	Wat staat ons te doen?
Kunnen we tijdig bijsturen op de resultaten op basis van goede informatie?	<i>Advisering en monitoring</i> Om deze redenen zijn er een adviseur duurzaamheid provinciale organisatie nodig en een databeheerder voor domein mobiliteit. De adviseur is nodig om de voortgang te bewaken en inhoudelijke adviezen te geven. De adviseur zal niet alleen het duurzaamheidsthema klimaatmitigatie oppakken voor de provinciale organisatie, maar ook de andere duurzaamheidsthema's, zoals genoemd in hoofdstuk 3. De directie heeft op 8 februari 2024 besloten dat de financiering voor de adviseur de eerste twee jaar wordt gedekt uit de inhoudelijke programma's binnen het domein SLO. Vanaf 2027 worden deze kosten voor 50% gedekt vanuit domein SLO en voor 50% vanuit domein BIO. Op dit moment wordt de data van domein mobiliteit, met name van de aanbestede werken, minimaal gemonitord, hier is een verbeterslag nodig. Bovendien zal de data regelmatig opgehaald en geïnterpreteerd moeten worden. Hiervoor wordt vanuit bestaande middelen een databeheerder aangetrokken.
Er zijn onvoldoende middelen om de maatregelen, zoals genoemd in bijlage 1, uit te voeren.	<i>Projectplannen</i> De kosten van de inhoudelijke projecten, zoals de afvalscheiding, en de uitstootvrije bussen worden gedekt door de betreffende portefeuilles. Mochten de bestaande budgetten de inhoudelijke kosten niet dekken, wat bijvoorbeeld het geval is voor het verduurzamen voor het Huis voor de Provincie, dan zal dit aan de orde komen in separate statenvoorstellen en de betreffende kadernota. Mocht besloten worden dat er geen financiële middelen zijn om bepaalde maatregelen uit te voeren, zal dat in de evaluatie van deze Klimaataanpak provinciale organisatie worden meegenomen. Deze evaluatie staat gepland in 2026. We bekijken op dat moment welke data er zijn, of de voorgestelde maatregelen genomen zijn, of de restdoelstellingen realistisch zijn en welke maatregelen er in de laatste vier jaren nog meer genomen moeten worden om onze doelen te bereiken.
Innovaties die nodig zijn komen onvoldoende van de grond of zijn nog te duur.	<i>Innovatie en monitoring</i> De klimaattransitie gaat alleen lukken als er voldoende innovaties komen. Innovaties zijn in zichzelf onzeker. Het is dan ook cruciaal ruimte te bieden voor het toepassen van innovaties. Daarnaast speelt ook monitoring een belangrijke rol, op die manier kan per jaar gekeken worden of de maatregelen die worden genomen ook de gewenste effecten hebben.

Vertraging door de behoefte om grip te houden op verandering.	<i>Communicatie</i> Verduurzaming, waaronder reductie van CO ₂ , vraagt verandering en verandering is spannend. Dit vraagt extra inspanningen van de organisatie. De veranderingen zullen op transparante wijze doorgevoerd worden, draagkracht creëren is namelijk cruciaal. We zullen hier aandacht voor hebben bij de interne communicatie.
Imagoschade als samenwerkingspartner.	<i>Goede voorbeeld geven in alles wat we doen</i> Om de doelen te halen vragen we veel van gemeenten, bedrijven én inwoners binnen de provincie. Dit kan natuurlijk niet zonder zelf het goede voorbeeld te geven. Als dat niet gebeurt, wordt de provincie niet gezien als betrouwbare partner. Dit betekent dat de provincie ook communiceert over de uitdagingen waar mee wordt geworsteld, zoals het verduurzamen van een monumentaal pand of het opzetten van een samenwerking met een mobiliteitshub. Inwoners en bedrijven kunnen hier van leren.
Imagoschade als werkgever.	<i>De maatregelen uitvoeren</i> De jongere generaties hebben op dit moment voldoende aanbod aan banen om uit te kiezen. Hierbij wordt niet alleen gekeken of het aanbod financieel aantrekkelijk is, ook of een opdrachtgever goed bezig is op het gebied van duurzaamheid. Een groene opdrachtgever trekt meer personeel.
De juiste kennis is niet in huis.	<i>Kennissessies en kennis in huis halen</i> Voor verschillende teams worden inspiratie- en kennissessies georganiseerd. Indien aanvullende inhoudelijke kennis nodig is zal gekeken worden of er binnen de bestaande budgetten middelen zijn.
Verschil van mening over wat de juiste oplossing is ten aanzien van doelbereik	<i>Open gesprek aangaan</i> De kennis en ervaring met duurzaamheid is nog in ontwikkeling. Dat betekent goed onderling overleg. Zo nodig zal in een definitieve oplossing of maatregel de andere invalshoek worden weergegeven.
Prioritering komt bij andere doelen te liggen	<i>Binnen ieder project een integrale afweging maken</i> Binnen veel projecten zullen meerdere belangen spelen. Bij deze projecten zal een integrale afweging worden gemaakt, die indien relevant zichtbaar wordt gemaakt in besluitvormende stukken. Het proces van aanbestedingen wordt op dit moment volgens het MVOI-beleid ingericht. Hierin wordt per aanbesteding bepaald welke thema's wel en niet worden meegenomen. Dit wordt ook gemonitord, zodat gewaarborgd wordt dat alle thema's voldoende aandacht krijgen.
Inkoop en aanbesteding zijn meer op prestaties gericht.	<i>MVOI-actieplan</i> Hiervoor is het MVOI-beleid aangenomen en wordt er gewerkt aan een actieplan.

Bijlage 1 Maatregel per activiteit

Hieronder is per activiteit aangegeven welke maatregel moet worden genomen om de CO₂ uitstoot te reduceren en in welk jaar deze maatregel zal worden uitgevoerd. Per activiteit is ook aangegeven onder welke scope deze valt, zodat hierop kan worden teruggegrepen.

Infrastructuur	CO ₂ uitstoot 2023	Scope	Maatregel	Jaartal	Indicatieve restemissie in 2030
Eigen voertuigen	338	1	De leasecontracten van deze auto's lopen af vanaf 2025, op dat moment worden de auto's vervangen door een duurzamer alternatief. In 2023 zijn de strooiroutes efficiënter ingericht en is het aantal gram per kubieke meter lager ingesteld. In 2024 is gewerkt aan een aanbesteding voor een nieuw weerbureau en een nieuw meetsysteem (bv luchtvochtigheid). De komende jaren wordt samen met gemeenten, andere provincies en RWS bekeken of er nog meer efficiëntieslagen zijn te halen. Het contract voor het trekkers materieel loopt tot en met 2025. De provincie lift mee met aanbesteding van RWS. Voor wat betreft het leveren van het strooizout is er een oneindige afspraak met RWS. Een logische stap is dan ook een gesprek aangaan met RWS om te bekijken met welke innovatie zij bezig zijn.	2025 2030	0 0
Provinciale infrastructuur	2.690	3 up	De reeds vastgestelde ambitie is om de uitstoot vanwege aanbestede werken met 55% te verminderen in 2030 ten opzichte van 1990. De concrete acties die hiervoor moeten worden uitgevoerd, worden beschreven in het Koersdocument samen op koers naar duurzame infra .	2030	1.210
Afvalstoffen	7.836	3 down	Op dit gebied zijn de afgelopen jaren al grote stappen gezet. Van een deel van het groenafval wordt bokashi gemaakt. Bij het monitoren van deze afvalstroom wordt alleen nog rekening gehouden met de machines. De provincie heeft geen invloed op de hoeveelheid afval die wordt opgehaald langs de wegen. Wel hebben we invloed op wat er met dit afval wordt gedaan. In 2024 zijn verschillende aanbestedingen en raamcontracten uitgezet, voor onder andere het slib en het groenbestek. Hierin is opgenomen dat het 'afval', niet meer als afval gezien mag worden, maar als grondstof, waardoor de CO ₂ -uitstoot al behoorlijk afneemt. In 2028 zullen deze contracten weer worden herzien. Het maaibestek loopt nog tot en met 2026, maar wordt dan opnieuw uitgezet.	-	4.000
Totaal	10.864				5.210

Openbaar vervoer	CO ₂ uitstoot 2023	Scope	Maatregel	Jaartal	Indicatieve restemissie in 2030
------------------	-------------------------------	-------	-----------	---------	---------------------------------

Concessies	20.472	3 up	OV-bussen zijn in 2024, 100 procent uitstootvrij uitgevraagd. In 2028 zullen alle bussen worden vervangen.	2028	0
Energie en grondstoffen - tram	<i>Onvoldoende gemeten</i>	1	De tramremise had in 2023 een Calamiteitentruck, een Unimog en een Volkswagen Caddy, welke alle drie diesel gebruiken. De Caddy is in 2024 vervangen door een benzinemodel. Deze is op dit moment nog niet te verkrijgen in een elektrische uitvoering. Het leasecontract zal in 2029 aflopen. Dan zal gekeken welke alternatieven er zijn. In 2027 wordt de truck vervangen voor een zo'n milieuvriendelijk mogelijk alternatief. Het contract van de Unimog loopt tot 2028. Op dat moment wordt gekeken of er een alternatief is of dat de huidige wagen omgebouwd kan worden naar een waterstof model. Het aggregaat wordt gebruikt om de tram te heffen (terug op het spoor te zetten). Dit gebeurt een keer per jaar om te trainen. Daarnaast wordt het alleen gebruikt als het echt noodzakelijk is, als er bijvoorbeeld een tram ontspoord is. Hier is nog geen alternatief voor, maar uiteraard blijven we de ontwikkelingen volgen. De CO₂-uitstoot in 2030 zal voornamelijk veroorzaakt worden door de koelmiddelen die worden gebruikt. Tussen 2032 en 2034 zijn de huidige trams toe aan een zogenoemde 'midlife-beurt'. Op dat moment krijgen de trams een zeer uitgebreide onderhoudsbeurt. Op dat moment is het ook mogelijk nieuwe airco's te plaatsen. Mogelijk zijn er op dat moment wel airco's beschikbaar die andere of geen koelmiddelen gebruiken. Die bestaan op dit moment nog niet.	2030	5.000

Mobiliteit eigen medewerkers	CO ₂ uitstoot 2023	Scope	Maatregel	Jaartal	Indicatieve restemissie in 2030
Dienstreizen	130	3 up	Plan van aanpak verduurzamen woon-werkverkeer	2030	20
Woon-werkverkeer	367	3 up	Plan van aanpak verduurzamen woon-werkverkeer	2030	170
Woon-werkverkeer inhuur	908	3 up	Plan van aanpak verduurzamen woon-werkverkeer	2030	135
Totaal	1.405				325

Energie	CO ₂ uitstoot 2023	Scope	Maatregel	Jaartal	Indicatieve restemissie in 2030
Koelmiddelen panden	46	1	2023 is niet een heel representatief jaar, want in andere jaren is er vanwege veroudering van het systeem meer lekkage geweest. Bij de verbouwing die waarschijnlijk vanaf 2026 wordt uitgevoerd, wordt het systeem gemoderniseerd, waardoor grote lekkages niet meer voorkomen.	2026 en verder	2

Stadswarmte	278	2	Na de verbouwing, die waarschijnlijk vanaf 2026 wordt uitgevoerd, zal er zo'n 50% minder stadswarmte gebruikt worden. Eneco, de leverancier van stadswarmte, heeft als visie (One Planet Plan) om de volledige opwekking van stadswarmte in 2035 klimaatneutraal te hebben.	2026 en verder 2035	140 0
Water	4	3 up	Het water wordt voornamelijk gebruikt voor de toiletten, douches en de keuken. Bij verbouwingen en renovaties wordt rekening gehouden met het waterverbruik, door waterbesparende maatregelen te nemen. Deze uitstoot zal nooit naar nul gaan, want we zullen water blijven gebruiken.	Doorlopend	2
Gehuurde faciliteiten	2	3 up	Op dit moment wordt er archiefruimte in Almere gehuurd. Volgens de huidige planning zal het archief in 2028 geslonken zijn van 3 km naar 1 km. Sommige documenten moeten volgens de archiefwet wel 100 jaar bewaard worden. In 2028 wordt het resterende archief verhuisd naar het Utrechts Archief.	2028	0
Verhuurde faciliteiten	145	3 down	Op dit moment wordt de busstalling, een aantal verdiepingen van het Huis voor de provincie en Kamp van Zeist verhuurd. Het grootste deel van deze uitstoot komt door stadswarmte voor het Huis voor de Provincie. De uitstoot zal minder worden, wanneer het pand niet meer gebruikt wordt als noodopvang.	2026 en verder 2035	75 0
Totaal	330				2030: 219 2035: 4

Afval eigen organisatie	CO ₂ uitstoot 2023	Scope	Maatregel	Jaartal	Indicatieve restemissie in 2030
Afval eigen organisatie	237	3 up	Minder plastic, restafval en voedselverspilling.	2030	100

Inkopen	CO ₂ uitstoot 2023	Scope	Maatregel	Jaartal	Indicatieve restemissie in 2030
Ingekochte goederen	28	3 up	In 2025 wordt de schoonmaak opnieuw aanbesteed en kunnen de doelen worden meegenomen. Er wordt ingestoken op circulaire kantoorartikelen.	2025	0
Kapitaalgoederen	152	3 up	Volgt de doelstellingen van de MTS Circulaire samenleving.	2030	75
Totaal	179				75

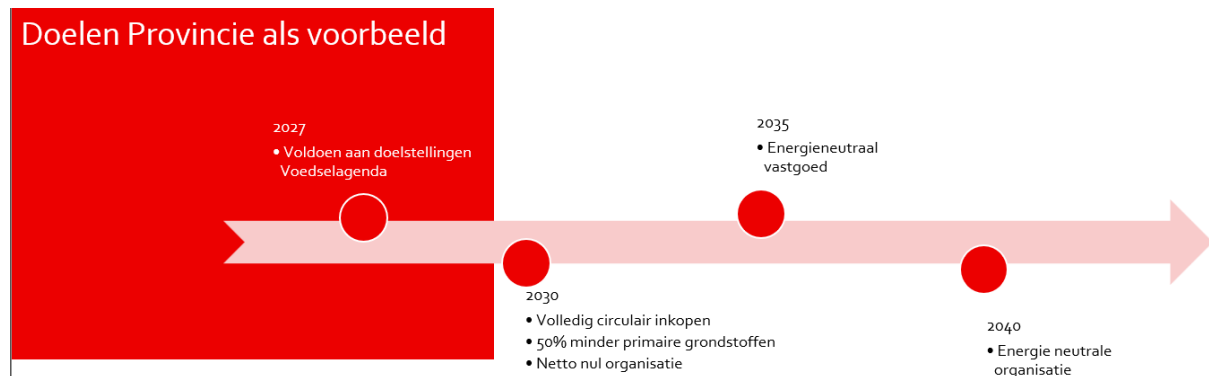
Data	CO ₂ uitstoot 2023	Scope	Maatregel	Jaartal	Indicatieve restemissie in 2030
------	-------------------------------	-------	-----------	---------	---------------------------------

Post	1	3 down	PostNL heeft zichzelf als doel gesteld om uiterlijk in 2030 alle pakketten en brieven uitstootvrij te bezorgen in de last mile. Als tussenstap wil PostNL in 2025 in 25 Nederlandse binnensteden uitstootvrij bezorgen. Ook de samenwerking met de HUB Oost zal helpen de CO ₂ -uitstoot naar beneden te krijgen.	2030	0
Data	12	3 down	Duurzaamheid neemt een belangrijke plek in de nog vast te stellen visie op de digitalisering en informatievoorziening van de provincie Utrecht. Dit neemt niet weg dat de hoeveelheid data bij de provincie alleen maar zal toenemen. Het is daarom belangrijk CO ₂ -reductie mee te nemen in aanbestedingen, voor bijvoorbeeld het datacentrum. Op dit moment wordt voor dataopslag een prognose van 25% groei per jaar aangehouden.	2030	50
Totaal	13				50

Bijlage 2 Tijdlijn en definities

Tijdlijn

Hieronder zijn de verschillende doelen voor de provincie als organisatie weergegeven.

Begrippen

Hieronder zijn de verschillende begrippen die in deze Klimaataanpak zijn benoemd, gedefinieerd.

Biodiversiteit

Biodiversiteit of biologische diversiteit is de mate van verscheidenheid aan levensvormen binnen een gegeven ecosysteem, bioom, geografisch gebied of de gehele planeet aarde.

Circulaire samenleving

Een circulaire economie is gericht op het langer in de productieketen houden van grondstoffen, met als doel een optimaal gebruik en hergebruik van grondstoffen, dus met de hoogste waarde voor de economie en de minste schade voor het milieu.

2030 – Circulair inkopen

We sturen op circulariteit door eisen en wensen in offerte-uitvragen, raamovereenkomsten en andere inkoop documenten op te nemen. Hierbij richten wij ons op minder materialen, levensduurverlenging, biobased materiaalgebruik en herbruikbaarheid.

2030 – 50% minder primaire abiotische grondstoffen

Primaire grondstoffen zijn na winning uit de aarde voor de eerste keer in gebruik. Hierbij kan gedacht worden aan ijzererts dat is verwerkt in staal dat voor het eerst wordt gebruikt om een auto of gebouw te maken. Secundaire grondstoffen zijn na de eerste keer gebruik teruggewonnen en voor een tweede (of derde, vierde, enzovoorts) keer verwerkt in een product. Bij gebruik van secundaire grondstoffen zijn dus minder (of geen) nieuwe grondstoffen nodig.

Abiotische grondstoffen zijn niet binnen een voor mensen relevante tijdschaal hernieuwbaar. Ze ontstaan in lange koolstofkringlopen die duizenden of zelfs miljoenen jaren tijd nodig hebben om nieuwe grondstoffen zoals ijzererts (grondstof voor staal) of koolwaterstoffen (grondstof voor aardolie) te vormen.

Energieneutraal

Het gebruik van energie is even groot als de (duurzame) opwek van energie.

2035 - Energieneutraal vastgoed

Het volledige vastgoedbezit van de provincie Utrecht wordt op jaarbasis netto volledig van energie voorzien door duurzame opwekking aan, in, op en nabij (< ca. 500 meter) de locaties. De duurzaam opgewekte energie binnen de grenzen van de provincie Utrecht kan hieraan ook bijdragen.

2040 – Energieneutrale organisatie

Dit betekent dat we net zoveel energie opwekken dan dat we als organisatie verbruiken. Hier valt het verbruik vanwege de volgende activiteiten onder:

- a. Thuiswerken van eigen medewerkers;

- b. De werkzaamheden en het gebouwbeheer in de panden;
- c. Het gebruik van de provinciale vervoersmiddelen;
- d. De dienstreizen en het woon-werkverkeer van medewerkers en inhuur;
- e. Het verbruik voor onze wegen (ABRI's, VRI's, Verlichting etc.) en trams.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie gaat over de aanpassingen die we moeten doen omdat het klimaat verandert. De provincie neemt bijvoorbeeld maatregelen tegen wateroverlast, overstromingen, droogte en hitte.

Klimaatmitigatie

Klimaatmitigatie gaat over het reduceren van de uitstoot van broeikasgassen zoals koolstofdioxide (CO₂), methaan, lachgas en fluorgassen.

2030 - netto nul CO₂ als organisatie

Hiermee bedoelen we dat onze eigen uitstoot in 2030 naar netto nul brengen.⁴ We nemen onze verantwoordelijkheid voor wat in 2030 nog wél wordt uitgestoten, door die CO₂ uitstoot vast te leggen. Op deze manier stoten we uiteindelijk 'netto nul' procent broeikasgassen uit. Voor wat betreft de uitstoot waar we geen invloed op hebben (zoals afval langs de wegen, post en data) zetten we maximaal in op reductie.⁵ In de bijlage staat welke activiteiten onder welke scope vallen.

Voedselagenda

Het team Voedselagenda van de provincie Utrecht zet zich in voor het verduurzamen van de voedselsector op regionaal niveau. Belangrijk daarin is het stimuleren van het werken in korte keten. Zo wordt er toekomstbestendig en gezond geproduceerd en houden we het platteland vitaal. Met de Voedselagenda zetten we dan ook in op het voedselvaardig maken van burgers. Dat betekent dat iedereen, jong en oud, de kennis heeft om gezondere en duurzamere voedselkeuzes kan maken.

⁴ Voorheen scope 1, 2 en 3 up

⁵ Voorheen scope 3 down